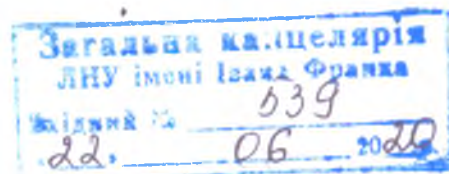

ВІДГУК

**офіційного опонента – кандидата юридичних наук, доцента
Андрушко Алли Володимирівни
на дисертацію Олексіва Ігоря Ігоровича на тему
«Юридичні гарантії прав працівників у
строкових трудових правовідносинах», поданої на здобуття наукового
ступеня кандидата юридичних наук
за спеціальністю 12.00.05 - трудове право; право соціального
забезпечення**

Актуальність теми дисертації. В результаті проведення правових реформ в Україні відбувається переусвідомлення значення юридичних гарантій прав працівників у трудових правовідносинах загалом, та у строкових трудових правовідносинах, зокрема. Крім того, наближення національного трудового законодавства до європейських стандартів вимагає усунення прогалин в регулюванні строкових трудових договорів, їх укладенні, зміні та припиненні, відтак особливе значення відводиться гарантіям трудових прав працівників. Актуальність теми дослідження обумовлена й тим, що строкові трудові відносини потребують найвищого рівня правового регулювання, оскільки торкаються особливого інтересу роботодавця у забезпеченні мобільної зайнятості та швидкого реагування на виклики ринку праці, інтересу працівника щодо застосування свого професійного потенціалу найвигіднішим пропозиціям.

У зв'язку з цим, існує потреба в науково-практичному аналізі строкових трудових правовідносин та розробці досконалих механізмів реалізації цих відносин під призмою юридичних гарантій прав працівників. В дисертації піднято низку проблем, які виникають під час регулювання строкових трудових договорів, пов'язаних з працевлаштуванням іноземців та зростанням безробіття серед українських громадян, неможливістю повернення додому тих осіб, які виїхали на тимчасові роботи за кордон, що також вказує на своєчасність та актуальність цієї роботи.

Слід зазначити і те, що дисертацію виконано згідно з планом наукової роботи кафедри соціального права Львівського національного університету імені Івана Франка в межах держбюджетної теми «Проблеми гармонізації законодавства України та ЄС у сфері регулювання соціально-трудо-вих та екологічних відносин» (номер державної реєстрації 0115U003989).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків, рекомендацій, сформульованих у дисертації. Аналіз дисертації Олексія І.І. свідчить про те, що автору вдалося досягнути мети дослідження, а представлені наукові результати, висновки та рекомендації - обґрунтовані, достовірні. Використання багатьох методів на різних етапах дослідження дало змогу дисертанту розкрити поставлені у роботі завдання та визначило цінність дослідження в теоретичному і практичному значенні. Відтак, дослідження відзначається послідовністю, взаємозумовленістю концепції і результатів, цікавим змістовним матеріалом, аргументованістю. Характерною ознакою даної дисертаційної роботи є аналіз міжнародного досвіду регулювання трудового законодавства та судової практики.

Структура дисертації є вдалою та розкриває її зміст. Розділи роботи пов'язані з внутрішньою логікою і послідовністю викладу думок. Вартим уваги є підхід дисертанта до об'єкту дослідження – строкових трудових правовідносин, а також предмету дослідження - правового регулювання строкових трудових відносин в Україні та їх впливу на обсяг юридичних гарантій прав працівників. Звертаємо увагу, що автор не просто звертається до комплексу правових норм, які регулюють строкові трудові відносини, а розглядає їх у динаміці. Крім того, він також приділяє увагу пропозиціям до нового Трудового Кодексу України, що вказує на комплексність та всебічність дослідження. Опрацювання значної кількості наукових вітчизняних та зарубіжних джерел за темою роботи, законодавства України, іноземного законодавства, судової практики, дозволило обґрунтувати наведені у дисертації наукові результати та пропозиції. Основні положення та висновки дисертації оприлюднено на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях, а саме: «Конституційні гарантії прав і свобод людини: 20 років

досвіду правового регулювання» (Львів, 2016), «Українська правнича наука: основні тенденції розвитку в умовах євроінтеграції» (Львів, 2017), «Проблеми реалізації і захисту соціальних прав в Україні» (Львів, 2018), «Верховенство права та правова держава» (Ужгород, 2018), «Актуальні питання юриспруденції: теоретичний та практичний виміри» (Суми, 2018), всеукраїнських – Всеукраїнський «круглий стіл», присвячений 40-річчю кафедри соціального права (Львів, 2016); «Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні» (Львів, 2017).

Обґрунтованість та достовірність основних результатів дослідження свідчить про те, що вони можуть бути використані у науково-дослідній роботі, нормотворчій, правозастосовній діяльності та навчальному процесі.

Наукова новизна результатів дисертаційного дослідження. Ознайомлення з дослідженням дає підстави стверджувати, що основні положення і висновки, які виносяться на захист, мають ступінь наукової новизни, їх підґрунтям є достатні методологічна, теоретична, інформаційна та джерельна бази. Зокрема, науковою новизною характеризуються такі положення і наукові результати: висновок про наявність колізії між частинами першою та другою чинної нині ст. 23 КЗпП України «Строки трудового договору», оскільки безумовне право сторін на визначення строку договору за їхнім погодженням (частина перша) явно не відповідає вимогам про перелік випадків, коли трудові відносини повинні бути встановлені на визначений строк (частина друга). А тому висновок Пленуму Верховного суду України у відповідній Постанові № 9 від 06.11.1992 р. про те, що «...укладення трудового договору на визначений строк при відсутності зазначених умов є підставою для визнання його недійсним у частині визначення строку» слід вважати некоректним; пропозиція закріпити у законодавстві поняття «попередній договір про сезонну роботу», який встановлюватиме обов'язок сторін укласти трудовий договір на наступний сезон. При цьому, істотними умовами такого договору повинні бути відповідальність сторін за односторонню відмову від його укладення без поважних причин та зобов'язання, попереджати іншу сторону про відмову від договору не пізніше як за місяць до початку сезонних

робіт; необхідність встановлення обов'язку основних працівників, які виконували державні обов'язки (працювали на виборних посадах, навчались в школі суддів, служили у Збройних силах України), повідомляти про своє повернення на роботу не пізніше, ніж за два тижні до початку роботи, а строковий трудовий договір осіб, що перебували на їх посадах, пропонується трансформувати у безстроковий у разі, коли основний працівник не виходить на роботу в перший робочий день після завершення виконання державних обов'язків та не повідомляє про поважні причини нез'явлення на роботу; пропозиції щодо гарантій для працівників, які виконують обов'язки за вакантною посадою до заміщення її основним працівником. Пропонується передбачити у новому Трудовому кодексі України обмеження терміну виконання обов'язків за вакантною посадою строками, необхідними для проведення конкурсу на таку посаду, але не більше, ніж на один рік; підходи щодо відмови від спеціальної процедури припинення строкового трудового договору на вимогу працівника та встановлення уніфікованих правил припинення не залежно від того, чи є трудові правовідносини безстроковими чи строковими, залишивши особливий порядок припинення трудових договорів лише для тимчасових та сезонних працівників; пропозиція щодо необхідності закріплення у трудовому законодавстві правила про порядок та обсяг передачі повноважень роботодавця-фізичної особи як сторони трудового договору на строк проходження нею військової служби за призовом чи мобілізацією під час особливого періоду уповноваженій особі.

Основні результати і положення дослідження. У вступі дисертант обґрунтував актуальність дисертаційної роботи, мету, завдання, об'єкт та предмет дослідження, надав її загальну характеристику. У першому розділі аналізуються та узагальнюються строкові трудові правовідносини: їх особливості та порядок встановлення, обґрунтовується роль строкового трудового договору у забезпеченні трудових прав працівників, з'ясовуються обставини, які зумовлюють розширення сфери використання строкових трудових договорів, обґрунтовується необхідність вдосконалення правового

регулювання трудових відносин працівників, прийнятих на підставі строкового трудового договору.

У *другому розділі* «Гарантії трудових прав працівників при укладенні строкових трудових договорів» дисертант характеризує строковий характер праці під призмою гарантії укладення трудового договору на визначений термін, детально аналізує положення законів, які передбачають право роботодавців залучати працівників до роботи на підставі строкового трудового договору, розкриває випадки і порядок обмеження строком трудових правовідносин тривалість праці іноземців.

У *третьому розділі* «Забезпечення гарантій трудових прав працівників у разі зміни умов трудового договору та його припинення у правовідносинах строкового характеру» розкриваються такі форми трансформації умов трудового договору як переведення на іншу роботу, переміщення на інше робоче місце, зміна істотних умов праці та їх вплив на строкові трудові правовідносин. Окрему увагу приділено юридичним гарантіям трудових прав працівників, які перебувають у строкових трудових правовідносинах на етапі припинення їх на вимогу працівника та за ініціативою роботодавця. У *висновках* узагальнено результати досліджень.

Зауваження до змісту дисертаційної роботи. Звичайно, не все у дослідженні вдалося висвітлити в однаковій мірі переконливо, тому, оцінюючи позитивно дисертацію в цілому, потрібно звернути увагу на деякі зауваження та дискусійні положення.

1.У підрозділі 1.2. Розширення сфери укладення строкових трудових договорів, автор пише, що строкові трудові правовідносини можуть слугувати ефективним інструментом для підбору працівників за рівнем їх здібностей та відповідності займаним посадам (с.51 дис.), трудові відносини на невизначений строк все більше втрачають свої домінуючі позиції в об'єктивних реаліях глобалізаційних процесів, що відбуваються в економіці (с.52 дис.). Відтак, автор, відстоюючи переваги строкових трудових договорів, налаштовує на думку, що розширення сфери їх укладання відбувається за рахунок бестрокових. Цікава, у зв'язку з цим, його позиція щодо окреслення сфери

безстрокових трудових договорів при тому, що «світові тенденції спрямовані на розширення можливостей укладення строкових договорів і це об'єктивні процеси на ринку праці» (с.55 дис.). А також чи є можливим перелік видів робіт, які за своїм характером виконуватимуться виключно за безстроковим трудовим договором ?

2. Позитивно, що автор запропонував використати зарубіжний досвід для врегулювання відносин щодо переростання строкових трудових договорів у безстрокові (с.65 дис.), зокрема, якщо трудовий договір переукладено три рази, то з четвертого він вважається безстроковим, що свідчить про стабільний характер трудових відносин (с.64 дис.). Проте відсутні власні аргументи автора яким чином такий досвід покращить правове регулювання вітчизняних трудових відносин та, відповідно, вплине на ефективність дії ч.2 ст. 39¹ КЗПП України.

3. Вимагає пояснення які конкретно види сезонних робіт автор пропонує перенести з Постанови Секретаріату ВЦСПС від 27.07.1936р. (с.74 дис.). Пропозиція щодо укладення сезонних договорів у сфері обслуговування, теплоенергетики, туризму, будівельної галузі та ІТ-сфери (с.73), також потребує уточнення по видам робіт у кожній галузі, оскільки незрозуміло, за яких умов роботи, наприклад, у ІТ-сфері це вимагають.

4. Бажано було б у тексті роботи уточнити норму Господарського Кодексу України, яка дозволяє укладати з керівниками юридичних осіб контракт (стор.89 дис.). Крім того, з огляду на звернення автора до ГК України, доцільно було б проаналізувати також норму ст. 46 ГК України, яка дає право підприємцям укладати з громадянами договори щодо використання їх праці, і оскільки у тексті цієї норми йдеться про контракти та угоди, було цікаво знати думку автора щодо такого підходу законодавця.

Висловлені зауваження характеризують складність досліджених проблем, мають дискусійний характер, а тому не впливають на загальну позитивну оцінку наукового дослідження.

Повнота викладу результатів дисертації в опублікованих працях. Основні результати дисертації, висновки та пропозиції знайшли відображення в дванадцяти наукових роботах, з яких п'ять статей опубліковано у наукових фахових виданнях України, одна з них у науковому виданні іншої держави та сім тез доповідей на наукових та науково-практичних конференціях. Публікації відповідають вимогам Міністерства освіти і науки України, що висуваються до опублікування результатів дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата наук.

Оцінка відповідності змісту автореферату і основних положень дисертації. На основі аналізу дисертаційного дослідження і автореферату можна зробити висновок про відповідність змісту автореферату основним положенням дисертації. Наукові результати, висновки та пропозиції, наведені в авторефераті повністю розкриті та обґрунтовані в дисертації. Змістові автореферату притаманна методична і концептуальна цілісність, гармонійність наукового викладу, в цілому позбавленого однобічних чи категоричних висновків.

Загальний висновок щодо дисертаційної роботи. Дисертація Олексія Ігоря Ігоровича на тему: «Юридичні гарантії прав працівників у строкових трудових правовідносинах» є самостійним завершеним науковим дослідженням, відповідає вимогам, передбаченим у Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 № 567, та які висуваються до написання та захисту кандидатських дисертацій, розв'язує важливу наукову задачу та є вагомим внеском в юридичну науку, а її автор, Олексів І.І., заслуговує на присудження йому наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.05 – трудове право; право соціального забезпечення.

Офіційний опонент:

доцент кафедри трудового, земельного та господарського права

Хмельницького університету управління та права

імені Леоніда Юзькова

кандидат юридичних наук

доцент

А.В. Андрушко

«31» березня 2020 року

